

114364

Dan Melson: På nasjonal tidningspost, Oslo 1975.

lige norske stridskrefter kapitulerte betingelsesløst og det ble sluttet en våpenstillstandsavtale for verdenskrigens varighet. Da hadde allerede Kongen og hans Nygaardsvoldregjering gått ombord i en britisk krysser med kurs for England.

General Fleischer, sjefen for 6. divisjon, som regjeringen tok med seg som en slags militær rådgiver» i utlendigheten, hadde på forhånd sterkt advart mot dette at styresmaktene forlot landet. Hans henvendelse til Kongen av 4. juni 1940 ble offentliggjort i FRITT FOLK 11. august 1941:

«Da det er fastslått at kampen i Nord-Norge ikke fortsettes, anbefaler divisjonen at den kongelige regjering innleder forhandlinger om våpenstillstand og fred.

Det er en verdig løsning.

Divisjonen advarer innstendig mot at den lovlige regjering forlater landet. Den lovlige norske stat har dermed opphørt å eksistere. Det må i så fall regnes med at det snart vil bli skapt en ny regjering — uten hjemmel i grunnloven, men antagelig fremtvunget av nødvendigheten. Og vi har neppe noen sikkerhet for at en slik regjering ikke blir anerkjent av de andre nordiske stater.

Divisjonen henstiller inntrengende til Deres Majestet om å bli i landet og sørge for at den fred som i en eller annen form blir sluttet, blir den lovlige regjeringens fred.»

Den som ikke lider av interessebetonet erindringsforskyvning vil måtte innrømme at noenlunde slik som general Fleischer her uttrykker det så praktisk talt hele den norske befolkning på det. Som generalen mente man at Norges krig var forbi og at det nå gjaldt å få sluttet våpenstillstand og fred. Noe som var en verdig løsning for landet i og for seg etter at det hadde gjort sin folkerettslige plikt og hadde søkt å forsvare landets nøytralitet.

Man var jo også klar over at når Kongen og Nygaardsvoldregjeringen forlot landet og søkte tilhold i England, så hadde «den lovlige norske stat» dermed opphørt å eksistere både i Grunnlovens forstand og i folkerettslig forstand.

Og som generalen regnet folk flest med at «nødvendigheten» da ville fremtvinge en ny regjering.

Efter verdenskrigens slutt har man som kjent drøftet den kapitulasjonsavtale som ble undertegnet i Trondheim ut og inn og det har vært gitt uttrykk for delte meninger om hva den virkelig innebar. Nå er jo det i vår sammenheng noe av en strid om pavens skjegg. For det var naturligvis ytterst få personer, og da vesentlig offiserer — som hadde noe detaljkjennskap til avtalens innhold. Men med eller uten kjennskap til ordlyden, så understreket jo både hendelsene, pressekommentarene og alminnelig sunn fornuft at den norske stat fra å være en suveren, krigsførende stat, nå var redusert til et okkupert område med de folkerettsregler som gjelder for et slikt.